

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของอุทยานทางการท่องเที่ยวสองฝั่งโขงในจังหวัดหนองคายและบึงกาฬเชื่อมโยงกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมถึงศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของอุทยานทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว และภาคประชาชน สำหรับการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในพื้นที่ศึกษานั้น งานวิจัยนี้ใช้แบบสำรวจและแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 40 แห่ง โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 8 ด้าน รวม 36 ตัวชี้วัด คือ 1) ความดึงดูดใจและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) การบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 4) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว 5) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียง 7) มาตรการด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 8) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา จำนวน 162 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของอุทยานทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดหนองคายเชื่อมโยงกับนครหลวงเวียงจันทน์ และจังหวัดบึงกาฬเชื่อมโยงกับแขวงบอลิคำไซ รวมถึงการใช้สถิติขั้นพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากข้อมูลที่ได้รวบรวมจากแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 40 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในจังหวัดหนองคาย 6 อันดับ ได้แก่ วัดศรีชมภูองค์ตื้อ บ้านวังน้ำมอก วัดโพธิ์ชัย ศาลาแก้วกู่ พิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำ และวัดไท แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในจังหวัดบึงกาฬ 6 อันดับ ได้แก่ น้ำตกถ้ำพระ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว วัดอาฮงศิลาวาส หาดคำสมบูรณ วัดสว่างอารมณ์ และภูทอก แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว 6 อันดับ ได้แก่ ประตูลอย พระธาตุหลวง ตลาดเช้า บ้านท่าอ่อน สวนพระวัดเชียงควน และหอพระแก้ว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในแขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว 4 อันดับ ได้แก่ วังน้ำเย็น วัดพระบาทโพนสัน ถ้ำมั่งกร และฟามพุตะเวน

ผลการศึกษา ยังพบว่า ปัญหาด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการสร้างอัตลักษณ์หรือความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาควรมีการพัฒนามากขึ้น 2) ปัญหาด้านความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ในประเด็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และ 3) ปัญหาด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

สำหรับปัญหาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการจัดการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษามีจำนวนหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เกิดความขัดแย้ง และไม่ไปในทิศทางเดียวกัน 2) ปัญหาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า ระเบียบการและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางท่องเที่ยวของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีความแตกต่างกันมาก ทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยว และ 3) ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะด้านการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำหรับข้อเสนอแนะด้านแนวทางในการพัฒนาศักยภาพอุปทานการท่องเที่ยวสองฝั่งโขงในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬเชื่อมโยงกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาศักยภาพด้านพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ควรพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น ควรสร้างจุดชมวิวหรือการสร้างจุดเด่นให้กับแหล่งท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น ควรสร้างโปรแกรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจเชื่อมโยงระหว่างประเทศให้มากขึ้น เช่น ฮีต 12 คอง 14 กิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น 2) ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาศักยภาพด้านบริการและการจัดการทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ควรมีการเปิดด่านท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางท่องเที่ยวในเขตพื้นที่บอลิคำไซ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชื่อมโยงสองพื้นที่ที่มีความสะดวกมากขึ้น ควรเพิ่มการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในเขตแขวงบอลิคำไซและจังหวัดบึงกาฬให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวร่วมกันของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้มากขึ้น และควรมีการอบรมพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ศึกษาให้มีมาตรฐานการบริการทางการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐบาลและภาคเอกชนทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอุปทานทางการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษา เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่สองฝั่งโขงในยุคของการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ส่งผลให้การแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคผู้นำโขงเพิ่มสูงขึ้น

(คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการท่องเที่ยว อุปทานทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในพื้นที่สองฝั่งโขง)

Abstract

The objective of this research was to study the potential of tourism supply on both sides of the Mekong River in Nong Khai and Bueng Kan provinces across from the Lao People's Democratic Republic. The researcher sought to address the problems, obstacles and possible solutions for the enhancement of tourism prospects in this bi-national region. This research study was conducted between June 2017 and May 2018. The data were collected by interviewing tourism stakeholders, including tourism-related entrepreneurs, government officers, travel managers and the public sector. To select potential tourist attractions in the study area, this research study used a survey and potential tourist attractions assessments of 40 tourist attractions by using 8 aspects of the criteria for evaluating the potential of tourist areas, including 36 indicators, namely 1) attractiveness and value of the spot 2) ease of access 3) facilities services 4) tourism activities 5) tourism management 6) reputation 7) accommodation capacity 8) local involvement in the sites.

This research study used content analysis based on the data obtained from interviewing 162 stakeholders in the area to acquire information on the strengths, weaknesses, opportunities and limitations of tourism sites in Nong Khai province, adjacent to Vientiane and Bueng Kan province, and the Bolikhamxay district, Lao PDR. Basic statistics such as the average value were utilized in analyzing the potential of the tourist attractions based on data collected from tourist potential evaluation forms at 40 tourist attractions.

The research found that top 6 tourist destinations in Nong Khai province include Si Chomphu Ong Tue Temple, Ban Wang Nam Mok, Pho Chai Temple, Sala Kaew Ku, Nong Khai Aquarium and Thai Temple, respectively. And the top 6 tourist destinations with high potential in Bueng Kan Province consist of the Tham Phra waterfall, Phu Wua Wildlife Sanctuary, Ahong Silavas Temple, Hat Kham Somboon, Sawang Arom Temple and Phu Thok, respectively. The top 6 tourist destinations with high potential in

Vientiane are Pratuxay, Phra That Luang, the morning market, Tha Ngon, Xieng Khuan Temple (Buddha Park), Phra Kaeo Temple, respectively, and top 4 with high-potential tourist destinations in Bolikhamxay are Wang Nam Yen, Phra Bat Phonson Temple, Dragon Cave and Phutawen farm, respectively..

The study also found that the problems for tourism products in this area are the followings: 1) The problem of creating identity or the prominence of tourism products in the study area should be more developed. 2) the problem in supporting tourist attractions in terms of facilities that are insufficient to meet the needs of tourists and 3) problems in the competitiveness of the tourism sector in the study area.

For the problems of tourism management including 1) problems in agencies related to tourism development and management in the study area, there are many units causing lack of integration in working together 2) Legal problems related to tourism found that the regulations and laws related to tourism and facilitating travel in Thailand and Lao PDR are also very different which make it difficult from one nation to another 3) problems of the shortage of expertise among travel personnel in creative tourism management in the study area which requires the development of various travel skills for relevant personnel.

For suggestions on ways to develop the supply potential of the Mekong tourism in Nong Khai and Bueng Kan provinces, linked to the Lao People's Democratic Republic, consisting of 1) suggestions on the development of potential areas or attractions, namely, should develop facilities to support tourism, should create a viewpoint or create a highlight for the tourist attractions, should create interesting tourist programs linking the countries more, such as heat 12 kong 14 (Isan lifestyle value), various forms of water tourism activities, etc. 2) suggestions on development of services and tourism management potential, including a local checkpoint to facilitate travel, tourism in the area of Bolikhamxay to allow tourism to be more convenient, increase cooperation between the government and the private sector in the Bolikhamxay and Bueng Kan

districts. In addition, there should be more emphasis on advertising and public relations activities between Thailand and Lao PDR and tourism personnel must be trained to reach a better standard of tourism services in various aspects.

The results of this study will benefit government agencies and the private sector both in Thailand and Lao PDR in the use of information obtained from this study for the enhancement of tourism attractions in the studied area. In order to increase the competitiveness of the tourism sector in the Mekong region in an era of the opening of the ASEAN Economic Community which will result in increased competition in the tourism industry in the Greater Mekong Sub-region.

(Keywords : Potentiality of tourism, Tourism stakeholders, Tourism supply, Tourism in the Mekong River region)